

Morfologia del verb, segons els documents catalans del Rosselló publicats per N'Alart, per MANUEL DE MONTOLIU.

Les formes verbals objecte del present estudi són les que figuren en els documents reunits per en B. J. Alart en el seu llibre *Documents sur la langue catalane des anciens comtés de Roussillon et de Cerdagne* (París, 1881), publicats abans en la *Revue de langues romanes*, t. IV i segs.

Els números posats entre parèntesis indiquen la data del document on se troba la forma respectiva. El número que segueix al parèntesi és el de la plana del llibre de N'Alart.

Hem respectat escrupolosament les grafies dels documents. Solament, per a major claretat, ens hem permès indicar gràficament l'accent tònic.

La classificació de les conjugacions seguida en aquest estudi, és la següent:

Primera : Verbs en -AR (< -are) : *cantar, donar, mirar*, etc.

Segona : Verbs en -IR (< -ire) : *dormir, morir, collir*, etc.

Tercera : Verbs en -ER, -RE (< -ēre) : *vèncer, córrer, rompre, jaure*.

Quarta : Verbs en -ÉR (< ēre) : *valer, voler, saber*, etc.

CAPÍTOL I

Canvi de conjugació

Canvi de tercera en primera : *affidar* (1067), 17.

Canvi de tercera en segona : *seguir* (1300), 134; *cusir* (1303), 147, 150; *ligir* (1303), 153; *aucir* (1305), 160.

Canvi de quarta en segona : *tenir* (I307), 172; *retenir* (I307), 173; *comonir* (I050), 14.

Canvi de quarta en tercera : *tondre* (I305), 162; *moure* (I308), 184.

Canvi de tercera en quarta : *saber* (I297), 138; *caber* (I284-I285), 70; *trer* (I298), 124, 127.

CAPÍTOL II

Desinències dels infinitius

Primera conjugació -AR

filat (I298), 123; *apostar* (id.), 123; *comprar* (id.), 124; *pagar* (id.), 124, 129; *exaugar* (id.), 124; *portar* (id.), 124, 125; *pausar* (i d.), 125; *estar* (id.), 125; *levar* (id.), 126, 128; *seyalar* (id.), 126; *tornar* (id.), 126; *salar* (id.), 126; *ajudar* (i d.), 127; *trobar* (id.), 127; *nomnar* (id.), 129; *prohar* (id.), 129; *manejar* (I299), 129; *pixar* (id.), 130; *prestar* (id.), 130; *demanar* (I300), 132; *pentinar* (id.), 133; *arquejar* (I300-I304), 133; *cridar* (I300), 134; *lavar* (I297-I300), 137; *dar* (id.), 138; *sertifficar* (id.), 139; *amirnar* [AD *MINIMARE] (id.), 139; *manjar*, *mengar*, *mangar* (II68), 30; *mengar* (I283), 42; *bancquejar* (I301), 143; *cassar* (I302), 145; *picar* (id.), 145; *gilar* (I299, I302), 132, 145; *jogar* (I299, I302), 132, 145; *laurar* (I302), 147; *semenar* (I302), 147; *pujar* (I303), 149; *donar* (id.), 150; *mesclar* (id.), 150; *lixar* [LAXARE] (I306), 167; *arar* (I307), 172; *maestregar* (id.), 174; *gasanyar* (I308), 180; *trencar* (id.), 182; *triar* (id.), 182.

Segona conjugació -IR

vestir (I298), 122; *obrir* (I298), 126, 128; *noyrir* (I299), 132; *partir* (id.), 132; *avenir* (I304), 158; *cobrir* (I306), 166; *aucir* (I305), 160.

Tercera conjugació -RE, -ER

vendre (I298), 123, 124; *tolre* (id.), 126; *trametre* (id.), 126; *metre* (id.), 126; *revendre* (id.), 126; *pendre* (I299), 129; *penre* (id.), 130, 133; *peixer* (id.), 131; *escriure* (I300), 134; *resemble* [REDIMERE] (I297-I300), 138; *despendre* (id.), 141; *abatre* (id.), 142; *creixer* (I303), 151; *retre* (I305), 161; *desirenyer* (I307), 172; *tenyer* (id.),

174; *vendra* (I308), 178; *molra* (id.), 179; *molre* (id.), 183; *defendre* (I081), 20; *penre* (I299-I283), 68, 130, 133; *coyre* (I284-I285), 70.

Quarta conjugació -ÉR

aver (I064, I081, I298), 16, 20, 124; *tener* (I064, I081, I279, I298), 16, 20, 68, 125, 126; *veser* (I298), 125; *saber* (I297), 138; *caber* (I284-I285), 70; *trer* (I298), 124, 127.

CAPÍTOL III

Desinències de participi de passat

Participi en -AT > -at, -ada

tailada (I298), 122; *cremat* (id.), 123; *acostumat* (id.), 123, 129; *exceptat* (id.), 123; *adordonat* (id.), 123; *compratz* (id.), 124; *amagadament* (id.), 125; *intratz* (id.), 125; *pauzatz* (id.), 125; *tornatz* (id.), 125; *sonada* (id.), 126; *exceptatz* (id.), 126; *seyalatz* (id.), 126; *salatz* (id.), 126; *privat* (id.), 127; *ajustat* (id.), 127; *passatz*, *passada* (id.), 125, 128; *estat* (id.), 129; *crídat* (I299), 129; *assignades* (id.), 130; *entrat* (id.), 131; *colgat* (id.), 131; *prohat* [PROBARE] (id.), 132; *pagatz* (I300-I304), 134; *pausatx*, *pausada* (I299, I297-I300), 125, 139; *leudat* [*LEVITATU] (I297-I300), 139; *nomnada* (id.), 140; *hordonada* (id.), 141; *bancquejatz* (I301), 142; *amat* (id.), 144; *honrat* (id.), 144; *dat* (id.), 144; *guisat* (I307), 175.

Participi en -IT > -it, -ida

departida (I298), 122; *ixitz* (id.), 124; *hixida* (id.), 127; *establit* (I299), 139; *ixit* (id.), 131; *possesides* (I302), 147; *establides* (I275), 67; *punit* (I284), 68.

Participi en -UT > -ut, -uda

tengutz (I298), 123, 124; *tengut* (id.), 129; *venutz* [*VENDUTU] (I298), 125; *venuda* [*VENDUTA] (I308), 182; *legut* (LICERE) (I298), 125; *vengutz* (id.), 126, 127; *venguts* (id.), 126; *conegutz* (id.), 126; *corromputz* (id.), 127; *saubuda* (I297-I300), 139; *encorregut* (id.), 139; *coneguda* (id.), 141; *reíudes* (I301), 142; *colut* [*COLEUTU] (I303), 149; *colylut* [*COLEUTU] (id.), 149; *desebut* (I306), 168; *contegut* [CONTI-

NERE] (I283), 46; *sabui* (id.), 46; *perduda* (I284, I304), 79, I59; *batut* (I284), 82.

CAPÍTOL IV

Desinències de participi de present i de futur

Participi en -ANT

Se conserva o perd la *-t* : *semblantz* (I298), I26; *semblani* (I297-I300), I40; *semblants* (I252), 61; *pujan* (I306), I64; *servan* (id.), I71.

Participi en -ENT

Se conserva o perd la *-t* : *seguent* (I298), I25; *pudentz* (id.), I27; *depexent* (I299), I31; *venent* [VENIRE] (I303), I52; *vestent* (I303), I53; *meten* (I304), I59; *valent* (I306), I63; *conclusen* (I306), I65; *pertanyens* (I306), I66; *jasen* (id.), I75; *viuent* (I308), I82; *decendent* (id.), I82; *dessendents* (id.), I82; *romanens* (id.), I84; *corent* (I283), 43; *tenent* (I275), 66; etc., etc.

Participi de futur en -UR

Se conserva : *assura* [ARDERE] (I299), I30; *arsura* [ARDERE] (I308), I84; *moltura* [MOLERE] (I308), I79.

CAPÍTOL V

Desinències dels temps verbals

I. — INDICATIU PRESENT

a) Primera conjugació -AR

Primera persona -o desapareix : *cel* [CELARE] (I088), 23.

Tercera persona -AT > a : *jura* (I299), I29; *adordona* (I300), I34; *dona* (I297-I300), I35; *pagina* (id.), I36; *descarregua* (id.), I39; *porta* (id.), I41; *mana* (I298), I22; *pausa* (I306), I66; *jura* (I283), 39; *leva* (id.), 42; *puya* (id.), 42.

Quarta persona -AMUS > -am : *pregam* (I301), I44.

Sexta persona -ANT > -en : *aren* (I307), I72; *manen* (id.), I77.

b) Segona conjugació -IR

Tercera persona -IT desapareix : *ven* [VENIT] (I297-I300), I38; *ve* [VENIT] (id.), I39; *mor* (I308), I82.

Sexta persona -*UNT > -en : *venen* [VENIRE] (I298), I28.

c) Segona conjugació -IR incoativa

Tercera persona -ESCIT > -eix, -eis : *segeix* (I298), I27; *segu[ei]xs* (I300), I34; *segueis* (I284), 69.

Sexta persona -ESCUNT > *eixen* per analogia : *segeixen* (I307), I72.

d) Tercera conjugació -ER, -RE

Tercera persona -IT desapareix : *pren* (I300-I304), I34; *pren* (I283), 41; *enten* (I301), I48; *esten* (I302), I45; *pertany* (I306), I71; *ven* [VENDIT] (I284), 82.

Quarta persona -IMUS > -em : *entenem* (I298), I23.

Sexta persona -UNT > -en : *enclausen* (I302), I45; *prenen* (I306), I68; *entenem* (I308), I78; *venen* [VENDERE] (I284), 82.

e) Quarta conjugació -ÉR

Tercera persona -ET desapareix : *conté* (I298), I29; *jau* (I299), I31; *deu* (I297), I37; *reten* (I297-I300), I39; *ten* [TENET] (I301), I44; *conten* (I303), I48; *roman* (I308), I82; *te* [TENET] (I283), 43.

Sexta persona -*UNT > -en : *deuen* (I297-I300), I42; *valen* (I301), I43; *tenen* (I307), I72.

Advertiment. — Incloem provisoriament en l'indicatiu present de la quarta conjugació les formes *conté*, *retén*, *ten*, *contén*, *tenen*, l'infinitiu de les quals afecta en els documents la doble forma *tener* i *tenir* (vegi's cap. I i II). El mateix fem amb les formes *jau*, *deu*, *román*, *deuen*, l'infinitiu de les quals no consta en els documents, no sabent, així, si era *jaer* o *jaure*, *dever* o *deure*, *romaner*, *romanir* o *romandre*.

II. — CONJUNCTIU PRESENT

a) Primera conjugació -AR

Tercera persona -ET desapareix o esdevé -e¹ :

1. Desapareix : *aus* (I298), I22, I23; *gaus* [*AUSARE] (id.), I26; *lev* [LEVARE] (id.), I26; *do* [DONARE] (I299), I29; *don* (I300-I304), I33; *do* (I067), I7; *port* (I298, I297-I300), I28, I36; *port* (I298), I25; *pach* (I299, I308, I252), I32, I81, 60; *pag* (I306), I67; *pac* (I284), 69; *joch* [JOCARE] (I299), I32; *deman* (I300), I32; *pes* (I297-I300), I36; *afferm* (I303), I48; *clam* (id.), I48; *torn* (I304), I58; *pass* (I304), I59; *pas* (I284-I285), 70; *tayl* (I306), I66; *tal* (I308), I81; *cost* [CONSTET] (I306), I70; *toc* (I307), I75; *alberg* (I088), 24; *prest* (I284), 68; *nech* (I284), 68; *dur* (I284-I285), 71; *nauleg* [naulejar] (I284), 84.

2. Esdevé e : *ause* (I298, I284-I285), I28, 71; *entre* (I299), I31; *intre* (id.), I31; *entre* (I306), I64; *pese* (I308), I83; *use* (id.), I51; *compre* (I306, I288), I67, 96; *pasture* (I307), I78; *monta*² (I284-I285), 70; *obre* (I284-I285), 71.

Sexta persona -ENT > -en : *peschen* (I298), I23; *ausen* (id.), I24; *gausen* (id.), I28; *donen* (I297-I300, I067), I39, I7; *troben* (I297-I300), I39; *passen* (I304), I58; *pasturen* (id.), I58; *porten* (I306), I66; *costen* [CONSTENT] (id.), I69; *pagen* (I304), I56; *paguen* (I308, I252), I81, 61; *trigen* (I283), 42; *leven* (id.), 42.

b) Segona conjugació -IR

Tercera persona -*AT > -a : *mura* [MORIAT] (I303), I50; *esdevenga* (I306), I68; *pervinga* (I300-I313), 47; *venga* (I284), 84; *vestia* [VESTIRE] (I308), I82; *vesta* [VESTIRE] (id.), I83.

Sexta persona -*ANT > -en : *vesten* [VESTIRE] (I308), I82.

c) Segona conjugació -IR incoativa

Tercera persona -ISCAT > -esca : *fenesca* (I050), I5; *partesca*

1. Assegura aquesta pronunciació la grafia *monta* (per *monte*) isolada entre les formes en -e.

2. La -a de *monta* segurament respòn a una e.

(1283), 41; *seguescha* (1306), 168; forma analògica *aucisa* (1308), 184.¹

Sexta persona, forma analògica : *aucisen* (1303), 151.

d) Tercera conjugació -ER, -RE

Tercera persona -AT > -e^a : *meta* (1298, 1067), 123, 17; *perda* (1298), 123; *corregua* (id.), 124; *corre* (1308), 184; *vena* [VENDERE] (1300-1304), 133; *vene* [VENDERE] (id.), 133; *vene* (1248), 95, 96; *perna* (1300), 134; *perjanya* (1303), 150; *rela* (1306), 164; *rete* (1306), 167; *mola* (1308), 183; *tola* (1088), 23; *alena* [ATTENDAT] (1088), 24; *receptia* (1298), 124; *trasca* (1308), 180.

Sexta persona -ANT > -en : *reten* (1297-1300), 138, 139; *tolguen* (1303), 150; *venen* [VENDANT] (1303, 1284), 150, 83; *es-crischen* (1305), 161; *meten* (1306), 171; *pernen* (1308), 180; *perden* (1308), 183; *trasquen* (1298), 125.

e) Quarta conjugació -ÉR

Tercera persona -*AT > -a : *deja* [DEBEAT] (1298), 122, 123; *deya* [DEBEAT] (id.), 125; *tenga* (1298), 125; *cayla* [CALEAT], 126; *sapia* (1303), 149; *placia* (1306), 171; *caia* [CADERE] (1307), 175; *vayla* (1284), 82.

Advertiment. — Respecte a les formes *deja*, *deya*, *tenga*, tingui's en compte el mateix advertiment del cap. V, part. I.

Sexta persona -*ANT > -en : *agen* (1298), 123; *dejen* (id.), 123, 125; *degen* (id.), 124; *romangen* (1306), 166; *tenguen* (1308), 180.

Advertiment. — Fem aquí el mateix advertiment anterior respecte a les formes *dejen*, *deyen*, *romangen*, *tenguen*.

III. — IMPERATIVU

Segona conjugació -IR

Quinta persona : *aujats* (1299), 129; *auyatz* (1230), 131 (formes analògiques preses del conjunctiu present).

1. En el cap. I i II vegi's la forma *aucir*, i no *auciure*, ço que ens obliga a posar aquest verb en la segona conjugació.

2. Asseguren aquesta pronunciació aquestes formes : *vene*, *corre*, *rete*, al costat de les en -a.

IV. — IMPERFET

a) Tipus -ABA > -ava

tornava (1298), 128; *comprava* (1303), 148; *renunciava* (id.), 150.

b) Tipus -EBA, -IEBA > -ia

volia (1298), 126; *avenia* (1299), 131; *venia* [VENIEBAT] (1067), 17; *venia* [VENDEBAT] (1300-1304), 133; *tenia* (1299), 132; *corria* (1300-1304), 134; *fasia* (1297-1300), 139¹; *encaresien* (1303), 151; *fasién* (1304), 158¹; *ixien* (1306), 167; *vivia* (1308), 178; *þrenia* (id.), 178; *recebia* (id.), 178; *falia* (id.), 185.

V. — PERFETS FERLES

a) Tipus -AVI

Tercera persona -AVIT > -á : *maná* (1306), 166.

Sexta persona -ARUNT > -aren : *adordonaren* (1306), 166; *mostraren* (id.), 166.

b) Tipus -IVI

Tercera persona -IVIT > -í : *establi* (1303), 148; *stabli* (1275), 66.

VI. — CONJUNCTIU IMPERFET

a) Tipus -ASSEM

Tercera persona -ASSET > -ás : *pagás* (1298), 124; *passás*² (1306), 164; *costás* [CONSTARE] (1306), 169.

Sexta persona -ASSENT > -assen : *costassen* (1306), 169; *manifestassen* (1308), 180.

b) Tipus -ÍSSEM

Tercera persona -ISSEM > -ís : *vestirs*³ [=vestís] (1303), 152.

1. Compari's *faja* [FACIEBAT], en la conjugació *fer*. (Llista final de verbs.)

2. Compari's *passés*. Vegi's tipus -ÍSSEM.

3. Graffa invertida provocada per *rs* > *s*.

c) Tipus -ĪSSEM

Tercera persona -ISSET > -és : *agés* (I298), I22; *degés* (id.), I24; *tengués* (I307), I72; *tengess* (I067), I7; *resebés* (I284), 69; *trascchés* (I298), I24; *passés* (I306), I65.¹

Sexta persona -ISSENT > -ESSENT : *degessen* (I299), I30.

VII. — FUTUR

a) Primera persona -AIO > -é o -ei.

1. Torna é : *dezebré* (I050, I064, I08I), I4, I6, I9; *tolré* (I050, I064, I074, I08I), I4, I6, I8, 20; *seré* (I050, I08I), I6, 20; 22, 23; *vedaré* (I050, I064, I08I), I4, I6, 20; *vetaré* (I085), I9; *faré* (I050, I08I), I5, 20; *auré* (I050, I08I), I5, 20; *tenré* (I050, I064, I08I), I5, I6, I7, 20, 2I; *atendré* (I050, I064), I5, I7; *contendré* (I08I), 20; *enganaré* (I064, I08I), I6, 20; *recebré* (I064), I6; *perdonaré* (id.), I6; *metré* (I067, I08I), I7, 2I; *desrocharé* (I074), I8; *desuadaré* (I074), I8; *affidaré* (I08I), 20; *establré* (id.), 2I; *descubriré* (id.), 2I; *apendré* (I08I), 2I; *juraré* (id.), 2I.

2. Torna ei : *dedebrei* [DECIPERE] (I074-I090), 25; *tolrei* (I050, I088), I4, 23; *sserei*, *serei* (I088) *vedarei* (I074-I090), 25; *farei* (I088, I074-I090), 23, 25; *tenrei* (I088), 23; *tendrei* (II28, II43), 26; *atendrei* (I088, I074-I090, II28, II43, II64), 23, 25, 26; *engannarei* (I074-I090), 25; *desuadarei* (I088, I074-I090), 23, 25; *descubrirerei* (I088), 23; *darei* (I088), 23.

b) Segona persona -AS > -ás

darás (I074), I8; *recherrás* (I08I), I8; *comonrás* (id.), I8; *absolvrás* (id.), 2I; *acaptarás* (I088), 22; *comonirás* (id.), 23; *iachirás* (id.), 23; *manarás* (I074-I090), 25; *demanarás* (id.), 25.

c) Tercera persona -AT > -á

será (I298), I23; *fará* (id.), I23; *pagará* (id.), I23; etc., etc.

d) Sexta persona -ANT > -án

pescherán (I298), I23; *penrán* (id.), I24; *comprarán* (id.), I24; etc., etc. Sempre -án.

1. Forma analògica. Compari's *passás*. Vegi's tipus -ASSEM.

VIII. — CONDICIONAL

a) Tercera persona -EAT > -*ia*

poria (I298), I29; *perdría* (I303), I47; *daría* (I306), I64, etc., etc.

b) Sexta persona -EANT > -*ien*

volrien (I301), I43; *porien* (I252), 61.

IX. — EVOLUCIÓ DE LA VOCAL TEMÀTICA DEL FUTUR I CONDICIONAL

a) Vocal temàtica -A-

1. Se conserva : *pagará* (I298), I23; *adobará* (id.), I23; *estará* (id.), I24; *portarán* (id.), I24; *comprarán* (id.), I24; *intrarán* (id.), I26; *portará* (id.), I28; *liurará* (I299), I29; *passará* (id.), I30; *comprará* (I300-I304), I33; *montará* (I301), I43; *pagaria* (I306), I64; *logaria* (I307), I73; *vedará* (I050), I4; *enganará* (I064), I6; *perdonaré* (id.), I6; *darás* (I074), I8.

2. Torna *e* : *pescheran* (I298), I23.

b) Vocal temàtica -I-

1. Se conserva : *seguirán* (I302), I46; *punirá* (I308), I83; *establiré* (I081), 21; *descubriré* (id.), 21; *comonirás* (I088), 23; *comonirá* (I088), 23; *recluirá* (I284), 69.

2. Torna *a* : *desuadaré* (I074), I8.

3. Torna *e* : *lixerá* (I298), I23.¹

4. Desapareix : *venrán* [VENIRE] (I298), I25, I26; *venrá* (I299), I31; *comonrás* (I081), 20, *contravenrán* (I284-I285), 71; *comonrá* (I064), I4, I6.

c) Vocal temàtica -E-

1. Desapareix : *aurá* (I050, I298), I5, I24; *auré* (I050), I5; *poria* (I298), I29; *porá* (I299), I32; *porien* (I252), 61; *tenrá* (I300-I304), I33;² *valran* (I287-I300), I41; *volrien* (I301), I43; *sabrán* (I308), I83; *tenré* (I050), I5.

1. Posem provisionalment aquí aquesta forma ignorant si l'infinitiu corresponent és *teixir* o *teixer*. (Compari's el provençal *teisser*.)¹

2. Provisoriament, donada la doble forma : *tenir* i *tener*. (Vegi's cap. I.)

2. Torna *i* : *trayrán* [*TRAGERF] (I308), I81.¹
3. Se conserva : *correrá* (I299), I32.
4. Desenrotlla una *d* : *contendrà*² (I298), I29.
5. *e* adventicia entre consonants : *absolverá* (I050, I064),
I7, I5.³

CAPÍTOL VI

Perfets forts

a) Perfets llatins en -i

fe [FECIT] (I299, I300), I29, I34; *feren* (I306), I66; *leseren* (I306), I66.

b) Perfets llatins en -ui

volch (I306), I66; *volgren* (I284-I285), 71; *venc* (I299), I29.⁴

CAPÍTOL VII

Participis de passat forts

a) Tipus -CTUM > -t o -it

diuz (I298), I23, I24; *dil* (id.), I23, I24; *dita* (id.), I24; *dites* (id.), I25; *feyt* (I298), I29; *feytz* (id.), I28; *feyta* (I298, I249), I29, 51; *feytes* (I301), I42; *feta* (I297-I300), I39; *cuyt* (I304), I56; *cuyta* (I284-I285), 70; *treyt* (id.), 79; *treyta* (I307), I77; *conduit* (I088), 23.

b) Tipus -PTUM > -t

escritz (I275), 66; *escrita* (I302), I47; *escrites* (I300), I34.

c) Tipus -SSUM, -NSUM > -s

pres (I304, I283), I57, 45; *presa* (I289), I24; *preses* (I307),

1. Compari's infinitiu *tver*. (Vegi's cap. I.)
2. Vegi's nota 1.
3. Infinitiu *absolve*. (Compari's el provençal *solvre*.)
4. Posem aquesta forma entre els perfets en -ui, perquè encara que al forma llatina sigui *veni* el reflexe català passà posteriorment al tipus dels perfets en -ui. (Compari's la forma provençal *vinch*.)

172; *sotzmesi*¹ [pl. de *sotzmés*], 164; *entés* (1298), 126, 128; *enteses* (1304), 159; *més* (1306), 167; *mesa* (1298), 127; *salprés* (1303), 149; *comés* (1307), 172; *clos* (1306), 164; *clos* (1283), 46.

d) Tipus -RSUM > -rs

sparses (1288), 95.

e) Tipus -RTUM > -rt

ubert (1249), 59; *uberta* (1298), 125; *descuberta* (1249), 59; *morta* (1303), 149.

f) Tipus -XTUM > -st

testa [TEXERE] (1306), 169.

g) Tipus -*LTUM > -ll

toll [*TOLTUM] (1284-1286), 71.

h) Tipus -NCTUM > -nt

tint (1284), 78; *tentz* (1307), 86; *tinta* (1284), 80.

i) Tipus -*STUM > -st

requests [*QUAESTUM] (1303), 151.

CAPÍTOL VIII

Alternancia del radical

Els documents que estudiem no ofereixen material suficient per a establir amb tota fixesa l'alternancia del radical que probablement deuria ésser freqüent en la conjugació primitiva de certs verbs catalans. Observem un rastre d'aquesta alternancia en els reflexes del verb *manducare* que trobem en aquest document, on al costat de les formes *mengar*, *menjar*, *manjar*, *mangar* (1168, 1283, 1275, 1168), 30, 42, 44, 66, surt l'estranya forma *manejar*, que no

1. Aquests plurals en -i se són conservats en el Capcir i el Donazan. Nota de l'Alart, pàg. 164.

sabem si interpretar com una transformació fonètica de *manujar*. En R. Lull surt l'alternància *manuc*, *manugues*, *manuga*, *manjam*, *manjau*, *manuguen* (L. de Contemplació, *passim*). Un compromís entre *manug-* i *manj-* podria engendrar el radical *manuj-*. Aquest radical, propi de les formes rizotòniques, hauria posteriorment passat a les accentuades a la desinència, aplicant-se a tota la conjugació del verb (*manujar*). No sabem explicar-nos de cap altra manera aquesta forma *manejar*, si és que no es tracta de una *e* adventícia naseuda del topament de la *n* i la *j*.

Un altre rastre d'alternància radical en el verb d'aquests documents el trobem en el verb *nominare*, els reflexes del qual són *nomenatz* (1306), 167, *nomnar* i *nomnada* (1298, 1297, 1300), 129, 140. Aquestes formes ens posen en el rastre de la conjugació primitiva amb radical alternat : *nomeno*, *nomenes*, *nomena*, *nomnam*, *nomnau*, *nomenen*, *nomnar*, *nomnava*, etc., etc. La forma breu engendrà després la conjugació completa *nomnar* (radical *nomn-*), representada per les formes *nomnar* i *nomnada*, i la forma allargada engendrà la conjugació completa de *nomenar* (rad. *nomen-*) representada per la forma *nomenatz*.

Una alternància de radical provocada per fonemes adventicis fills del topament de certs sons com entre *m* i *r*, *n* i *r*, ens senyalen les formes : *resemble* [REDIMERE] (1297-1300), 138, en que la *b* modificava el radical com segurament en totes les formes del futur i del condicional, i *contendrá* (1298), 129, *tendrei* (1128, 1143), 26, etc., en que la *d* modificava el radical com segurament en totes les formes del futur i condicional. Aquestes últimes formes de TENERE tenen un contra-exemple en *tenrà* (1300-1304), 133; *tenré* (1050), 15, etc., etc., on se conserva el radical pur.

CAPÍTOL IX

Alternància vocàlica del radical

a) Vocal radical *i*

1. Se conserva igual : *filar* (1298), 123; *privat* (id.), 127; *pentinar* (1300-1304), 133; *aucisen* (1303), 151, etc., etc.
2. Torna *e* : *fenesca* (1050), 15.

b) Vocal radical *e* (*i*, *e*)

1. Se conserva igual : *vendrà* (I299), I29; *metrà* (I298), I23; *penran* (I298), I24; *venutz* (id.), I25; *legut* (id.), I25; *semblantz* (id.), I26; *entrat* (I299), I31; *venia* [VENDERE] (I300-I304), I33; *segeix* (I298), I27; *arquejar* (I300), I33; *entrar* (I302), I45; *semenar* (I302), I47; *mesclar* (I303), I50; *peyorat* [PIGNORATU] (I303), I52; *termenada* (I306), I64; *nomenatz* (I306), I67; *recebrá* (I306), I68; *refermat* (I307), I73; *trencar* (I308), I82; *mermar* (I284-I285), 70; *dezebré* (I050), I4, etc. etc.

2. Torna *i* : *intratz* (I298), I25; *intrarán* (I298), I25;¹ *amir-mar* (I297-I300), I39.²

3. Torna *o* : *adordonat* [AD + ORDINATU] (I298), I23.

c) Vocal radical *e* (*ě*)

1. Se conserva igual : *vedaré* (I050), I4; *tenré* (id.), I5; *atendré* (id.), I5; *venia* (I067), I7; *tengéss* (I067), I7; *recherrás* (I081), 20; *esquen* (I283), 44; *exides* (I300-I313), 47; *venga* [VENIRE] (I284) 84; *cremat* (I298), I23; *entenem* (id.), I23; *tengutz* (id.), I23, I24; *venrán* [VENIRE] (id.), I25, I26; *tenga* (id.), I25; *tener* (id.), I25, I26; *seguent* (id.), I25; *vengutz* [VENIRE] (id.), I26; *venguts* [VENIRE] (id.), I26; *lev* (id.), I26; *levar* (id.), I26; *eniés* (id.), I26; *tengut* (id.), I29; *contendrà* (id.), I29; *venrá* [VENIRE] (I299), I31; *tenrá* (I300-I304), I33; *seguir* (I300), I34; *descarregua* (I297-I300), I39; *leudat* (I297-I300), I39; *eixida* (I303), I48; *vestent* (I303), I53; *leseren* (I305), I66; *esdevengua* (I306), I67; *tengués* (I307), I72; *tenguen* (I308), I80; *vestia* (I308), I82; *vesten* [VESTIANT] (I308), I82; etc., etc.

2. Torna *i* : *tixerá* (I298), I23; *ixitz* (I298), I24; *ixit* (I299), I31; *hixida* (I298), I27; *isca* (I297-I300), I39; *ixien* (I306), I67; *ixen* [EXEUNT] (I283), 42;³ *pervinga* (I300-I313), 47;⁴ *gilar* (I299,

1. Compari's aquestes formes de *intrare* amb *entrat*, *entrar*, de l'apartat precedent.

2. Compari's aquesta forma de *minimare* amb *mermar* de l'apartat precedent.

3. Compari's aquestes formes d'EXIRE amb *esquen*, *exides*, *eixida*, vistes en l'apartat precedent.

4. Compari's aquesta forma de VENIRE amb *venia*, *venga*, *venrán*, *venutz*, *vengut*, *venrá*, vistes en l'apartat precedent.

1302), 132, 145; *livar* [LEVARE] (1308), 182; *livarán* [LEVARE] (id.), 185;¹ *ligir* (1303), 153;² *vistent* [VESTIENTE] (1303), 153.³

d) Vocal radical a

1. Se conserva : *mana* (1298), 122; *departida* (id.), 122; *agés* [HABUISSET] (id.), 122; *pagará* (id.), 122; *agen* (id.), 122; *fassa* (id.), 125; *fará* (id.), 123; *fassem* (id.), 127; *fasía* (1297-1300), 139; *traschés* (1298), 124; *trasquen* (id.), 125; *trasca* (1308), 180; *trayran* [TRAGERE] (id.), 181; *seyalar* (1298), 126; *seyalatz* (id.), 126; *establit* (1299), 130; *jau* (id.), 131; *jasen* [JACENTE] (1307), 175; *deman* (1300), 132; *demanar* (id.), 132; *saber* (id.), 138; *sabrán* (1308), 183; *sabut* (1300-1313), 47; *valrán* (1297-1300), 141; *valen* (1301), 143; *passada* (1298), 125; *passatz* (1298), 128; *davala* (1306), 165; *placia* (1306), 171; *pertany* (id.), 171; *assaiava* (1307), 175; *manjar*, *mangar* (1168), 30; *manejar* (sic!) [MANDUCARE] (1299), 129; etc., etc.

2. Torna E : *fer* (1298), 124; *feytz* (id.), 128; *feyta* (id.), 129; *feyt* (id.), 129; *feta* (1297-1300), 139;⁴ *irer* (1298), 124, 127; *treyta* (1307), 177;⁵ *depexent* (1299), 131; *peyzer* (id.), 131; *passava* [PASSABAT] (1297-1300), 142;⁶ *mengar* (1168, 1283), 30, 42, 44; *menjar* (1275), 66.⁷

3. Torna I : *lixar* (1306), 167.

4. Torna AU : *saubuda* (1300), 139.⁸

5. Torna O : *obrir* (1298), 126.

1. Compari's aquestes formes de LEVARE amb *lev*, *levar*, vistes en l'apartat precedent.

2. Compari's aquesta forma de LEGERE amb *leseren*, vista en l'apartat precedent.

3. Compari's aquesta forma de VESTIRE amb *vestia*, *vesten*, *vestent*, vistes en l'apartat precedent.

4. Compari's aquestes formes de FACERE amb *fassa*, *fará*, *fassen*, *fasia*, vistes en l'apartat precedent.

5. Compari's aquestes formes de *TRAGERE amb *traschés*, *trasquen*, *trasca*, *trairán*, vistes en l'apartat precedent.

6. Compari's aquesta forma de PASSARE amb *passada*, *passatz*, vistes en l'apartat precedent.

7. Compari's aquestes formes de MAND(U)CARE amb *manjar*, *mangar*, *manejar*, vistes en l'apartat precedent.

8. Compari's aquesta forma de SAPERE amb *saber*, *sabrán*, *sabut* de l'apartat precedent.

e) Vocal radical φ (ö)

1. Se conserva : *tolré, tolrei* (1050), 14; *tolguen* (1303), 150; *tola* (1088), 23; *comonrá* (1050), 14; *comonir* (id.), 14; *comonrás* (1081), 21; *absolverá* (1050), 15; *absolvrás* (1081), 21; *jogar* (1284), 69; *joch* [JOCET] (1299), 132; *jogar* (id.), 132; *jogar* (1302), 145; *comprar* (1298), 124; *comprarán* (id.), 124; *compratz* (id.), 124; *aportar* (id.), 123; *portar* (id.), 124; *portarán* (id.), 124; *porta* (1297-1300), 136; *port* (id.), 125; *tornatz* (id.), 124; *tornar* (id.), 126; *tornava* (id.), 128; *torn* (1304), 158; *sonada* (1298), 126; *pot* (id.), 127; *poria* (id.), 129; *poder* (1299), 129; *porá* (id.), 132; *trobar* (1298), 127; *troben* (1297-1300), 139; *trobava* (1307), 175; *prohar* [PROBARE] (1298), 129; *prohat* [PROBATU] (1299), 132; *colgat* [COLLOCATU] (1299), 131; *montará* (1301), 143; *monta* (1284-1285), 70; *honrat* (1301), 144; *obrat* (1303), 147; *obrar* (id.), 147; *morta* (1303), 149; *mor* (1308), 182; *tondre* (1305), 162; *cobrir* (1306), 166; *logaria* (1307), 173; *logat* (id.), 173; *logar* (1307), 137; *molre* (1308), 183; *mola* (id.), 183; *moure* (id.), 184; *coyre* [COQUERE] (1284-1285), 70.

2. Torna U : *descubriré* (1081), 21; *uberta* (1298), 125; *ubert* (1249), 59; *descuberta* (id.), 59;¹ *puya* [*PODIAT] (1283), 42; *puján* [*PODIANTE] (1306), 164; *puja* (id.), 164; *pujar* (1303), 149; *pusqua* (1298), 123; *pusca* (id.), 124; *puschen* (id.), 124; *puscha* (id.), 125; *puugen* [POTERE] (1298), 129;² *mura* [MORIAT] (1303), 150;³ *cuyt* (1304), 156;⁴ *reculirá* (1284), 69.

f) Vocal radical φ (ũ, õ)

1. Se conserva : *do* [DONET] (1067), 17; *donen* (id.), 17; *don* [DONET] (1300-1304), 133; *dona* (1297-1300), 135; *donar* (1303), 149; *perdonaré* (1064), 16; *coren* [CORRENTE] (1283), 43; *corria* (1300-1304), 134; *encorregul* (1297-1300), 139; *corregua* (1298), 124; *corre* [CURRAT] (1308), 184; *correrá* (1299), 132; *corromputz* (1298), 127;

1. Compari's aquestes formes de *COPRIRE amb *cobrir*, vista en l'apartat precedent.

2. Compari's aquestes formes de *POTERE amb *pot*, *poria*, *poder*, *porá*, vistes en l'apartat precedent.

3. Compari's aquesta forma de MORIRE amb *morta*, *mor*, vistes en l'apartat precedent.

4. Compari's aquesta forma amb *coyre* vista en l'apartat precedent.

nomnar (1298), 129; *nomnada* (1297-1300), 140; *croades* (1306), 166; *croarà* (id.), 166; *toc* (1307), 175; *tocar* (id.), 175; *noyrir* (1299), 129.

2. Torna E : *conegutz* (1298), 126; *coneguda* (1297-1300), 141.

3. Torna U : *cusir* (1303), 147.

g) Vocal radical *u*

1. Se conserva : *acostumat* (1298), 123, 129; *ajudar* (id.), 127; *pudentz* (id.), 127; *ajustat* (id.), 127; *jura* (id.), 129; *jurgada* (1303), 149; *jutgar* (1306), 171; *conclusén* (id.), 165; *denunciada* (1307), 173.

2. Torna O : *renonciava* (1303), 150; *renonciat* (id.), 150.¹

h) Vocal radical *au*

1. Se conserva : *enclausen* (1302), 145; *enclausa* [INCLAUSA] (1306), 164; *aus* (1298), 124; *ausen* (id.), 124; *gaus* [Auset] (1299), 129; *pausar* (1298), 125; *pausatz* (id.), 125; *aujats* (1299), 129.

2. Torna O : *clos* (1283), 46;² *posar* (1303), 150;³ *gos* [Auset] (1308), 184.⁴

CAPÍTOL X

Alternancia consonàntica del radical

I. — Radical B en els verbs en -ERE

Dóna distint resultat, segons la *b* radical se troba a la final, entre vocals, abans de *r*, en hiatus, o bé en la combinació *bui*.

DEBERE : a) B > u en la final, i per analogia entre vocals en certes persones : *deu* (1297-1300), 137; *deuen* (id.), 142.

b) B_h > j (grafies *j*, *g*, *y*) : *deja* (1298), 122, 123; *dejen* (id.), 123, 124; *degen* (id.), 124; *dega* (id.), 125; *dega* [DEBEAT], 131.

c) BUI > g (grafia *g*) : *degés* [DEBUISSET] (1298), 124; *degessen* [DEBUISSENT] (1299), 130.

1. Compari's aquestes formes de NUNTIARE amb *denunciada*, vista en l'apartat precedent.

2. Compari's aquesta forma de CLAUDERE amb *enclausen*, *enclausa*, vistes en l'apartat precedent.

3. Compari's aquesta forma de PAUSARE, amb *pausar*, *pausatz*, vistes en l'apartat precedent.

4. Compari's aquesta forma de AUSARE, amb *aus*, *ausen*, *gaus*, vistes en l'apartat precedent.

- HABERE : a) desapareix en la final : *a* (I298), I29.
b) B > u abans de r : *aurá* (I298), I23; *aurán* (id.), I24.
c) BI > j (grafies g, j, y) : *agen* (I298), I23; *aja* (id.), I24;
aya (I297-I300), I39; *aga* (id.), I42.
d) B > v entre vocals : *aver* (I298), I24.
e) BUI > g (grafia g) : *agés* (I298), I22.

II. — Radical DI en els verbs en -IDIARE

- a) DI > j entre vocals : *arquejar* (I300-I304), I33; *naulejada* (I284), 85.
b) DI > é o ê (?) (grafia g) : *nauleg* [-IDIET] (I284), 85.

III. — Radical G

- *TRAGERE : a) desapareix : *trer* (I298), I24.
b) torna i (grafia y) en síl·laba àtona abans de r : *trayrán* (I308), I81.

IV. — Radical K en els verbs -ËRE

- DICERE : a) desapareix entre vocals : *dir* (I298), I23.
b) KT > t : *ditz* (I298), I23, I24; *dit* (id.), I23, I24; *dita* (id.), I24; *dites* (id.), I25.
FACERE : a) desapareix entre vocals : *fer* (I298), I22, I24, I25; *fará* (id.), I23, I24; *fe* [FECIT] (I299), I29; *tes* (id.), I30; *feren* (I306), I64; *fem* (id.), I67; *fa* (I307), I73.
b) K > z (grafia s) entre vocals, isoladament : *fasía* (I297-I300), I39.
c) KI > s : *fassa* (I298), I23, I24; *fassen* (id.), I27; *desfassa* (I306), I66.
d) KT > it : *feytz* (I298), I28; *feyta* (id.), I29; *feyt* (id.), I29.
e) KT > t isoladament : *feta* (I297-I300), I39.

V. — Radical K en els verbs en -ARE

- a) K > g entre vocals (grafies g, gu) : *pagará* (I298), I23; *pagás* (id.), I24; *pagar* (id.), I24; *jogar* (I299), I32; *pagina* (I297-I300), I36; *descarregua* (id.), I39; *pregam* (I301), I44; *pagen* (I304), I56; *logaria* (I307), I73, etc., etc.
b) K se conserva en posició final (grafies g, ch) : *pach* [PACET] (I299), I32; *pag* [PACET] (I306), I67; *joch* [JOCET] (I299), I32; *nech* [NEGET] (I284), 68.

VI. — Radical N

a) Se conserva entre vocals i davant R : *venrán* (I298), I25, I26; *tener* (id.), I25; *sonar* (I302), I46; *donen* (I067), I7; *tenrà* (I300-I304), I33, etc., etc.

b) Se conserva uns cops, i altres desapareix en posició final: *conté* (I298), I29; *do* [DONET], (I299), I29; *ve* (I297-I300), I39; *do* [DONET] (I067), I7; *te* (I283), 43. Però *don* [DONET] (I300), I33; *ten* [TENET] (I301), I44; *roman* (I308), I82; *ven* [VENIT] (I297-I300), I35.

c) NUI > nk, ng : *venc* [*VENUI] (I299), I29; i per influència analògica *tenguén* (I308), I80; *esdevengua* (I306), I68; *tengués* (I307), I72; *romangen* (I306), I66; *tenguén* (I303), I50; *tenga* (I298), I25; *tengutz* (id.), I23, I24; *tengut* (id.), I29.

d) NR > ndr¹ : *contendrà* (I298), I29; *tendrei* (II28, II43), 26; *contendré* (I081), 20.

VII. — Radical ND

a) ND > n, entre vocals i en posició final i alguns cops davant de r : *mana* (I298), I22; *entenem* (id.), I23; *penrà* (id.), I23; *penrán* (id.), I24; *venutz* (id.), I25; *penre* (I299), I30; *vena* [VENDAT], (I300-I304), I33; *venia* [VENDEBAT] (I300-I304), I33; *prenen* (I306), I68; *venuda* (I308), I82; *deman* [DEMANDET] (I300), I32; *pren* (I300), I34; *enten* (I301), I43; *estén* [EXTENDIT] (I302), I45.

b) ND se conserva generalment abans de r² : *vendre* (I298), I23, I24; *revendre* (id.), I26; *pendre* (I299), I29; *vendrà* [VENDERE] (I299), I29; *tondre* (I305), I62.

VIII. — Radical (A)NG

a) Se conserva davant de A : *pertanga* (I303), I50.

b) NG > y (grafies ny, yn) davant de e, i : *pertanyens* (I306), I66; *pertayn* (id.) I71.

IX. — Radical P

a) P > b entre vocals o davant de r : *saber* (I297-I300),

1. Compari's amb l'apartat a).
2. Compari's amb l'apartat a).

168; *saubuda* (id.), 139; *desebut* (1306), 168; *sabrán* (1308), 183; *rebrá* (1306), 168; *recebía* (1308), 178.

b) Se conserva en el conjuntiu present : *recepia* (1298), 124; *sápia* (1303), 149.

X. — Radical r

a) $r > d$, entre vocals : *crídat* (1299), 129; *crídar* (1300), 134; *crída* (1304), 159; *crídará* (id.), 159; *mudar* (1303), 152; *vedaré* (1050), 14; *pudentz* (1298), 127; *poder* (id.), 129.

b) Se conserva en posició final : *crit* [QUIRITET] (1304), 159; *pot* (1298), 127.

c) Se conserva per excepció entre vocals : *vetaré* (1085), 19.¹

d) Desapareix davant r : *poría* (1298), 129; *porá* (id.), 139.

XI. — Radical v en els verbs en -AR

Se conserva tant entre vocals com en posició final, sense que sigui possible establir diferència de pronunciació donada la identitat de grafia en ambdós casos : *lavar* (1297-1300), 137; *levar* (1303), 150; *cavar* (1307), 172; etc., i *lev* [LEVET] (1283), 42.

XII. — Radical v en els verbs en -RE

a) Se conserva entre vocals (grafies v i u) : *vívía* (138), 178; *viuent* (id.), 182.

b) $v > u$, davant de r : *moure* (1308), 184.

CAPÍTOL XI

Conjugació dels verbs

AP(E)RIRE. — Inf. : *obrir* (1298), 126.

ARDERE. — Part. fut. : *arsura* (carn), 1308, 184; *assura* (carn), (1299), 130.

AUDIRE. — Pres. imp. : 5. *aujats* (1299), 129; *aujatz* (1301), 143.

*BATTERE. — Inf. : *abatre* (1297-1300), 142. — Part. pas. : *batut* (1284), 82.

1. Compari's amb la forma *vedaré*, vista en l'apartat a).

- CADERE. — Pres. subj. : 3. *caia* (1307), 175.
CALERE. — Pres. subj. : 3. *cayla* (1298), 126.
CAPERE. — Inf. : *caber* (1284-1285), 70.
CLAUDERE. — Pres. ind. : 6. *enclausen* [INCLAUDUNT] (1302), 145.
— Part. pas. : *enclausa* (1306), 164; *clos* (1283), 46.
COGNOSCERE. — Part. pas. : *conegutz* (1298), 126; *coneguda* (1297), 141.
COLLIGERE. — Fut. : 3. *reculirá* (1284), 69.
CONCLUDERE. — Part. pres. : *conclusen* [CONCLUDENTE] (1306), 165.
CONSUERE. — Inf. : *cusir* (1302), 147.
COOP(E)RIRE. — Inf. : *cobrir* (1306), 166. — Fut. : 1. *descubriré* (1081), 21; *descubrirei* (1088), 23. — Part. pas. : *uberta* (1298), 125; (1249), 59; *descuberta* (1249), 59.
COQUERE. — Part. pas. : *cuyt* (1304), 156; *cuyta* (1284-1285), 70. — Inf. : *coyre* (1284-1285), 70.
CRESCERE. — Inf. : *creixer* (1303), 151.
CURRERE. — Imp. ind. : 3. *corria* (1300-1304), 134. — Fut. : 3. *correrá* (1299), 132. — Pres. subj. : 3. *corregua* (1298), 124; *corre* (1308), 184. — Part. pas. : *encorregut* (1308), 184. — Part. pres. : *corent* (1283), 43.
DARE. — Fut. : 1. *darei* (1088), 23; 2. *darás* (1074), 18. — Cond. : 3. *daría* (1304), 164. — Part. pas. : *dat* (1301), 144; *dada* (1307), 176.
DEBERE. — Pres. ind. : 3. *deu* (1297-1300), 137. 6. *deuen* (1297-1300), 142. — Pres. subj. : 3. *deja* (1298), 122; *deya* (1298), 125; *dega* (1298), 131; *deia* (1301), 142; 6. *dejen* (1298), 124. — Imp. subj. : 2. *degés* (1298), 124. 6. *degessen* (1299), 130.
DECIPERE. — Fut. : 1. *dezebré* (1050), 14. — Part. pas. : *desebut* (1306), 168.
DEFFENDERE. — Inf. : *defendre* (1081), 20.
DESUADERE. — Fut. : 1. *desuadaré* (1074), 18; *desuadarei* (1088), 23.
DICERE. — Inf. : *dir* (1298), 123. — Part. pas. : *dit* (id.), 123; *ditz* (id.), 123; *dita* (id.), 124; *dites* (id.), 125.
(CUM)DUCERE. — Part. pas. : *conduit* (1088), 23.
ESSE. — Pres. ind. : 1. *so* (1067), 17; 3. *es* (1298), 123. 6. *son* (id.), 124. — Imp. ind. : 3. *era* (1304), 157. 6. *eren* (1298),

124. — Perf. : 3. *ffo* (id.), 123; *fo* (id.), 127; (1300-1313), 47. 6. *foren* (1301), 142; (1283), 46. — Fut. : 1. *seré* (1050), 14; *sserei* (1088), 22; *serei* (id.), 23. 3. *será* (1298), 123. 6. *seran* (id.), 124. — Cond. : 3. *sería* (1297-1300), 139. 6. *serien* (1298), 127. — Pres. Subj. : 3. *sia* (id.), 123; *sie* (1288), 95. 6. *sien* (1298), 124. — Imp. subj. : 3. *fos* (id.), 124. 6. *fossen* (1304), 157. — Infin. : *esser* (1298), 127.
- EXIRE. — Pres. ind. : 6. *ixen* [EXEUNT] (1283), 42. — Pret. imp.: 6. *ixien* (1306), 167. — Pres. subj. : 3. *isca* (1297-1300), 139. 6. *esquen* (1283), 44. — Part. pas. : *ixitz* (1298), 124; *hixida* (id.), 127; *ixit* (1299), 131; *eixida* (1303), 148; *exides* (1300-1313), 47.
- FACERE. — Pres. ind. : 3. *fa* (1307), 173; (1283), 39. 4. *fem* (1306), 167. 6. *fan* (1283), 42. — Imp. ind. : 3. *fasía* (1297-1300), 139; *faja* (1283), 42; ¹ (id.), 44; 6. *fasien* (1304), 158. Perf. : 3. *fe* (1299), 129; (1300), 134. 6. *feren* (1306), 164. — Fut. : 1. *faré* (1050), 15; *farei* (1088), 23. 3. *fará* (1298), 123; 6. *faran* (1302), 146. — Cond. : 3. *faría* (1308), 183. — Pres. subj. : 3. *fassa* (1298), 125; *desfassa* (1306), 166; *faça* (1067), 17; *faça* (id.), 17; (1088), 23; (id.), 24. 6. *fassen* (1298), 127. — Imp. subj. : 3. *fes* (1299), 130. — Inf. : *fer* (1298), 122; (1050), 15. — Part. pas. : *feytz* (1298), 128; *feyta* (id.), 129; *feyt* (id.), 129; *feta* (1297-1300), 139; *feyles* (1301) 142; *fetz* (1283), 42; *feyta* (1249), 51.
- FALLERE. — Imp. ind. : 3. *falia* (1308), 184.
- FINIRE. — Pres. subj. : 3. *fenesca* (1050), 15.
- HABERE. — Pres. ind. : 3. *a* (1298), 129. 4. *avem* (1301), 144. 6. *an* (1307), 172; (1283), 42. — Imp. ind. : 3. *avía* (1307), 173; (1284), 68. 6. *avien* (1306), 166. — Fut. : 1. *auré* (1050), 15. 3. *aurá* (1298), 124; (1050), 15. 6. *auran* (1298), 124. — Cond. : 3. *auría* (1307), 175. 6. *aurien* (1306), 168. — Pres. Subj. : 3. *aja* (1298), 124; *aya* (1297-1300), 139; *aga* (id.),

1. Quina accentuació tenia aquesta forma? La grafia *j* sembla indicar la pronúncia *fája*. Però d'altres textos antics catalans pot deduir-se que l'accent en els segles XIII i XIV en el verb *fer* imperf. ind. queia al radical (*faya* rima amb *volia* en la Bíblia catalana de la Colòmbina. V. *Noies biogràfiques d'en Pere Selvatge*, etc., per J. Miret i Sans, pàg. 160). Així és que hem de considerar aquesta *j* com una *i*.

142. 6. *agen* (1298), 123. — Imp. subj. : 3. *agés* [HABUIS SET], (1298), 122. — Inf. : *aver* (id.), 124; (1064), 16. Part. pas. : *hauda* (1305), 161; *ahuda* (1284), 68.
- INTENDERE. — Pres. ind. : 3. *enten* (1301), 143. 4. *entenem* (1298) 123. 6. *entenen* (1308), 178. — Part. pas. : *entés* (1298), 126.
- IRE. — Pres. ind. : 3. *va* (1297-1300) 142. 6. *van* (1304), 158. — Fut. : 6. *iran* (1302), 146. — Pres. subj. : 3. *vasa* (1297-1300), 140; *vaya* (1304), 158; *vaja* (1288), 94. 6. *vasen* (1297-1300), 140. — Part. pres. : *anant* (1307), 173.
- JACERE. — Pres. ind. : 3. *jau* (1299), 131. — Part. pres. : *jasen* [JACENTE] (1307), 175.
- LEGERE. — Perf. : 6. *leseren* (1306), 166. — Inf. : *ligir* (1303), 153.
- LICERE. — Part. pas. : *legut* (1298), 125.
- (RE)MANERE. — Pres. ind. : 3. *roman* [REMANET] (1308), 182. — Pres. subj. : 6. *romanguen* (1306), 166.
- MITTERE. — Fut. : 1. *metré* (1067), 17. 3. *metrá* (1298), 123. — Pres. subj. : 3. *meta* (id.), 123; (1067), 17. 6. *meten* (1306), 171. — Inf. : *metre* (1298), 126. — Part. pas. : *mes* (1306), 167; *mesa* (1298), 127.
- (PRO)MITTERE. — Fut. : 3. *prometrá* (1306), 167.
- (TRA)MITTERE. — Inf. : *trametre* (1298), 126.
- MOLERE. — Pres. subj. : 3. *mola* (1308), 183. — Inf. : *molre* (id.), 183. — Part. fut. : *mollura* (id.), 179.
- (CUM)MONERE. — Fut. : 2. *comonrás* (1081), 20; *comonirás* (1088), 23. 3. *comonrá* (1050), 14; *comonirá* (1088), 23. — Inf. : *comonir* (1050), 14.
- *MORIRE. — Pres. ind. : 3. *mor* (1308), 182. — Pres. subj. : 3. *mura* (1303), 150. — Part. pas. : *morta* (1303), 149.
- MOVERE. — Inf. : *moure* (1308), 184.
- NUTRIRE. — Inf. : *noyrir* (1299), 132.
- OCCIDERE. — Pres. subj. : 3. *aucisa* (1308), 184. 6. *aucisen* (1303), 151. — Inf. : *aucir* (1305), 160.
- PARTIRE. — Pres. subj. : 3. *partesca* (1283), 41. — Inf. : *partir* (1299), 132. — Part. pas. : *departida* (1298), 122.
- PASCERE. — Inf. : *peyxe* (1299), 131. — Part. pres. : *depexent* (id.), 131.
- PERDERE. — Fut. : 3. *perdrá* (1298), 124. — Cond. : 3. *perdría* (1303), 148. — Pres. subj. : 3. *perda* (1298), 123. 6. *perden*

(1308), 183. — Part. pas. : *perduda* (1304), 159; (1284-1285), 71.
PLACERE. — Pres. subj. : 3. *placia* (1306), 171. — Fut. : 3.
playrá (1284-1285), 71.

POSSIDERE. — Part. pas. : *possides* (1302), 145.

*POTERE. — Pres. ind. : 3. *pot* (1298), 127. — Fut. : 3. *porá* (1299),
132. — Cond. : 3. *poría* (1298), 129. — 6. *porien* (1252), 61. —
Subj. pres. : 3. *pusca* (1298), 124; *pusqua* (id.), 123; *puscha*
(id.), 125; *puga* (1304), 156; (1284-1285), 70. 5. *puscats*
(1301) 144. 6. *puschen* (1298), 124; *pugen* (id.), 129; *pusquen*
(1306), 166. — Imp. subj. : 3. *pogés* (1306), 163; (1284-1285),
70. 6. *pogessen* (1303), 147. — Inf. : *poder* (1299), 129.

*PRE(HE)NDERE. — Pres. ind. : 3. *pren* (1300), 134; (1283), 41.
6. *prenen* (1306), 168. — Imp. ind. : 3. *prenía* (1308), 178. —
Fut. : 1. *apendre* (1081), 21. 3. *penrá* (1298), 123. 6. *pen-
rán* (id.), 124. — Cond. : 3. *penría* (1307), 173. — Pres. subj. :
3. *prena* (1300), 134. 6. *prenen* (1308), 180. — Inf. : *pendre*
(1299), 129; *penre* (id.), 130; (1283) 68; (1284), 85. — Part.
pas. : *presa* (1298), 124; *pres* (1303), 157; *salprés* (id.), 149; *pres*
(1283), 46.

PUNIRE. — Fut. : 3. *punirá* (1308), 182. — Part. pas. : *punit* (1284),
68.

PUTERE. — Part. pres. : *pudentz* (1298), 127.

(RE)QUERERE. — Fut. : 2. *recherrás* (1081), 20. — Part. pas. :
requests (1308), 151.

RECIPERE. — Imp. ind. : 3. *recebía* (1308), 178. — Fut. : 1.
recebré (1064), 16. 3. *reelrá* (1306), 168. — Pres. subj. : 3.
recepia (1298), 124.

REDDERE. — Fut. : 3. *retrá* (1302), 145; (1279), 67. — Pres.
subj. : 3. *reta* (1306), 164; 6. *reten* (1297-1300), 138. — Inf. :
retre (1305), 161. — Part. pas. : *retudes* (1301), 142.

REDIMERE. — Inf. : *resemble* (1297-1300), 138.

(COR)RUMPERE. — Part. pas. : *corromputz* (1298), 127.

SAPERE. — Fut. : 6. *sabrán* (1308), 183. — Pres. sub. : 3. *sapia*
(1303), 149. — Inf. : *saber* (1297-1300), 138. — Part. pas. : *sau-
buda* (id.), 139; *sabut* (1300), 47.

SCRIBERE. — Pres. subj. : 6. *escrischen* (1305), 161. — Inf. :
escriure (1300), 134. — Part. pas. : *escrites* (1300), 134; *escriz*
(1275), 66; *escrita* (1284-1285), 71.

- SEQUERE. — Pres. ind. : 3. *segeix* (1298), 127; *segueixs* (1300), 134; *segueiys* (1284), 69. 6. *segeixen* (1307), 172. — Fut. : 6. *seguirán* (1302), 146. — Pres. subj. : 3. *seguesca* (1306), 168. — Inf. : *seguir* (1300), 134. — Part. pres. : *seguent* (1298), 125.
- (AB)SOLVERE. — Fut. : 2. *absolvrás* (1081), 21; 3. *absolverá* (1050), 15; (1064), 17.
- SPARGERE. — Part. pas. : *sparses* (1288), 95.
- STAB(I)LIRE. — Pret. perf. : 3. *establí* (1303), 148; *stablí* (1275), 66. — Fut. : 1. *establliré* (1081), 21. — Part. pas. : *establlit* (1299), 130; *establlides* (1275), 67.
- STARE. — Pres. ind. : 3. *está* (1305), 162. — Fut. : 3. *estará* (1298), 124. 6. *estarán* (id.), 129. — Cond. : 3. *estaría* (1304), 157. Pres. subj. : 3. *estía* (1299), 132; *estíe* (1307), 178. 6. *esthien* (1298), 124. — Imp. subj. : 3. *stegéss* (1067), 17. — Part. pas. : *estat* (1298), 129; *estada* (1302), 147.
- (DI)STRINGERE. — Inf. : *destrenyer* (1307), 172.
- (PER)TANGERE. — Pres. ind. : 3. *pertany* (1306), 171. — Pres. subj. : 3. *pertangá* (1303), 150. Part. pres. : *pertanyens* (1306), 166.
- (AT)TENDERE. — Fut. : 1. *atendré* (1050), 15; *atendrei* (1088), 23. — Pres. subj. : 3. *atena* (1088), 24.
- (EX)TENDERE. — Pres. ind. : 3. *estén* (1302), 145.
- TENERE. — Pres. ind. : 3. *ten* (1301), 144; *te* (1283), 43. 6. *tenen* (1307), 172; (1283), 46. — Imp. ind. 3. *tenia* (1299), 132. — Fut. : 1. *tenré* (1050), 15; *tenrei* (1088), 23; *tendrei* (1128), 26. 3. *tenrá* (1300-1304), 133. — Pres. subj. : 3. *tenga* (1298), 125. 6. *tenguen* (1303), 151. — Imp. subj. : 3. *tengués* (1307), 172; *tengéss* (1067), 17. — Inf. : *tener* (1298), 125; *tenir* (1307), 172; *tener* (1064), 16; (1279), 68. — Part. pas. : *tengutz* (1298), 123; *tengut* (id.), 129. — Part. pres. : *tenent* (1275), 67.
- (CON)TENERE. — Pres. ind. : 3. *conté* (1298), 129. — Fut. : 1. *contendré* (1081), 20. 3. *contendrá* (1298), 129. — Part. pas. : *contegut* (1283), 46.
- TEXERE. — Fut. : 3. *tixerá* (1298), 123. — Part. pas. : *testa* (1306), 169.
- TINGERE. — Inf. : *tényer* (1307), 174. — Part. pas. : *tint* (1284), 78; *tinta* (id.), 80; *tentz* (1307), 86.
- TOLLERE. — 1. *tolré*, *tolrei* (1050), 14. — Pres. subj. : 3. *tola*

(1088), 23. 6. *tolguen* (1303), 150. — Inf. : *tolre* (1298), 126.
— Part. pas. : *tolt* (1284-1285), 71.

TONDERE. — Inf. : *tondre* (1305), 162.

*TRAGERE. — Fut. : 6. *trayrán* (1308), 181. — Pres. subj. : 3.
trasca (1308), 180. 6. *trasquen* (1298), 125. — Imp. subj. :
3. *traschés* (1298), 124. — Inf. : *trer* (id.), 124. — Part. pas. :
treyta (1307), 177; *treyt* (1284-1285), 70.

VALERE. — Pres. ind. : 6. *valen* (1301), 143. — Pres. subj. : 3.
vayla (1282), 82.

VENDERE. — Pres. ind. : 3. *ven* (1284), 82. 6. *venen* (id.), 82.
Imp. ind. : 3. *veníá* (1300-1304), 133. — Fut. : 3. *vendrá*
(1299), 129. — Pres. subj. : 3. *vena* (1300-1304), 133; (1249),
59; *vene* (1288), 95, 96. 6. *venen* (1284), 83. — Inf. : *vendre*
(1298), 123; *revendre* (id.), 126. — Part. pas. : *venuda* (1308),
182; (1288), 96.

VENIRE. — Pres. ind. : 3. *ven* (1297-1300), 138; *ve* (id.),
139. 6. *venen* (1298), 128. — Imp. ind. : 3. *veníá* (1067),
17. — Perf. : 3. *venc* (1299), 129. — Fut. : 3. *venrá* (id.),
131, 6. *venrán* (1298), 125; *contrevenrán* (1284-1285), 71. —
Subj. : 3. *pervinga* (1300-1313), 47; *venga* (1284), 84. — Part.
pas. : *venutz* (1248), 126; *venuls* (id.), 126. — Part. pres. :
venent (1303) 152.

(AD)VENIRE. — Imp. ind. : 3. *avenía* (1299), 131.

VESTIRE. — Pres. subj. : 3. *vestía* (1308), 182; *vesta* (id.), 183.
6. *vesten* (id.), 182. — Inf. : *vestir* (1298), 122.

VIDERE. — Inf. : *veser* (1298), 125.

VIVERE. — Imp. ind. : 3. *vivía* (1308), 178. — Part. pres. : *vivent*
(id.), 182.

*VOLERE. — Pres. ind. : 3. *vol* (1298), 126. 4. *volem* (1301), 144. —
Imp. ind. : 3. *volía* (1248), 126. — Perf. : 3. *volch* (1306), 166.
6. *volgren* (1284-1285), 71. — Fut. : 6. *volrán* (1298), 124.
— Cond. : 6. *volrién* (1301), 143. — Pres. subj. : 3. *vula*
(1298), 122; *vuyta* (1303), 151. 6. *vulen* (1298), 124; *vuylen*
(1300), 134. — Imp. subj. : 3. *volgués* (1298), 124; *volgés*
(id.), 124.